

י"ז באדר התשפ"ה

17 במרץ, 2025

לכבוד :

ועדת חוקה, חוק ומשפט

חברי הכנסת

שלום רב,

הנדון: התייחסות להצעת חוק איסור לשון הרע (תיקון – חשיפת פרטי מידע של מנוי ברשת תקשורת אלקטרונית), התשפג-2022 (פ/301/25)

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר) ("איגוד האינטרנט")¹, והקליניקה לזכויות אדם במרחב הסייבר באוניברסיטה העברית מתכבדים להגיש את התייחסותם לנוסח הצעת חוק איסור לשון הרע (תיקון – חשיפת פרטי מידע של מנוי ברשת תקשורת אלקטרונית), התשפג-2022, כפי שאושר בוועדת השרים לחקיקה ביום 5.1.2025 (להלן: "הצעת החוק").

רקע – המסגרת המשפטית הקיימת לחשיפת פרטי מעוול אנונימי

1. עם התקדמות הטכנולוגיה והרחבת הגישה לרשת, התגברה כמות הפגיעות שמתבצעות ברשת. חלק מהפגיעות הללו מתבצעות תוך ניצול האנונימיות של הרשת – משתמשים פוגעים לעיתים רבות אינם נדרשים להזדהות בשמם, ויכולים להסתתר מאחורי המסך. מאחר שעל מנת לתבוע במשפט הישראלי יש לספק את פרטי הנתבע, האנונימיות מקשה על נפגעים באיתור הפוגעים שלהם ובהגשת תביעות נגדם. לכן, עם השנים נפגעים רבים פנו לחברות טכנולוגיה בבקשה לקבל פרטים כלשהם על המשתמשים האנונימיים.

2. ברע"א 4447/07 רמי מור נ' ברק אי.טי.סי. החברה לשרותי בזק בינלאומיים בע"מ קבע בית-המשפט העליון בשנת 2010 שעד שלא יקבע המחוקק הליך המאפשר חשיפה של מעוול אנונימי, לא ניתן לעשות כן בפסיקה.

3. בשנת 2019, בעקבות הליכים דומים לחשיפת פרטיהם של מפרי זכויות יוצרים לצורך הגשת תביעות, תוקן חוק זכות יוצרים ונוסף פרק ח' שעניינו חשיפת פרטים של גורמים אנונימיים שמפרסמים תוכן שמפר זכויות יוצרים ברשת.² הפרק מכיל הוראות שונות לגבי אופן המצאת הבקשה לגורם שמבקשים

¹ איגוד האינטרנט הישראלי הוא עמותה בלתי תלויה וללא כוונת רווח, המנהלת שתי תשתיות אינטרנט חיוניות בישראל - מרשמי שמות המתחם המדינתיים (.il) ו- ("ישראל") והפצת המידע על אודותם ל-DNS, ומחלף האינטרנט הפנים-מדינתי (IIX). האיגוד הוכרז בשנת 2018 כמפעיל "מערכת ממוחשבת חיונית" על פי חוק הסדרת הבטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 והוא מונחה על ידי מערך הסייבר הלאומי לענייני הגנת הסייבר של מערכת זו. במקביל לפעולתו התשתיתית, פועל האיגוד לקידום ושמירה על עקרונות דמוקרטיים בפעולתה של האינטרנט כתשתית טכנולוגית, מחקרית, חינוכית, תרבותית ועסקית בישראל. למידע נוסף, ראו <https://www.isoc.org.il>.

² פרק ח' לחוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007.

לחשוף,³ מינוי מומחה לצורך קבלת החלטה על-ידי בית-המשפט,⁴ ואופן השימוש, המסירה והשמירה של המידע.⁵

4. בשנים האחרונות, משבושה החקיקה להגיע בעוולות לשון הרע או פגיעה בפרטיות, נקבעו בפסיקת בתי-משפט מחוזיים ובתי-משפט השלום מספר חריגים להלכת רמי מור,⁶ בין היתר על-ידי הודעה מראש למשתמשים שפרסמו תכנים פוגעניים שפרטיהם יימסרו כדי לתת להם אפשרות להתגונן,⁷ וכן כאשר לא הובעה התנגדות מצד המחזיקים במידע (רשתות חברתיות וספקי תוכן אחרים) למסירת המידע.⁸ בנוסף, בתי-משפט נתנו אפשרות למסור מידע לצורך אימות זהות של מפרסם לשון הרע, מבלי לחשוף את זהותו.⁹ בהקשר לשון הרע נזכיר כי אך לאחרונה נדחתה בקשה של רופא לחשוף זהות של מטופלים שהעבירו עליו ביקורת שלילית, בין היתר משיקולי חופש הביטוי.

5. אנו מסכימים כי יש לתת מענה לצורך שבחשיפת זהות מעוולים אנונימיים במקרים המתאימים. עם זאת, הצעת החוק הנוכחית, כתיקון לחוק איסור לשון הרע בלבד, ובנוסף הגולמי שלה מספקת מענה חלקי ומוגבל לחוסר המשפטי שיש לתת לו מענה, ומנגד אינה נותנת הגנה מספקת לזכויות ואינטרסים אל מולם יש לאזן את הליך חשיפת הזהות. טיפול משפטי ראוי ומאוזן בחשיפת פרטי מעוול אנונימי מחייב מענה כולל לסוגים נוספים של פגיעות רשת, כמו פגיעה בפרטיות והטרדה מינית – שנותרות ללא מענה בהצעת החוק, כמו גם להבטיח כי לא יעשה שימוש לרעה בהליך זה על מנת להשתיק ביטויים אנונימיים לגיטימיים.

6. בעולות לשון הרע, יש לתת את הדעת על כך שצדדים בוויכוח עלולים לעשות שימוש לרעה במנגנוני חשיפת פרטים שיעמדו לרשותם, ובכך לפגוע באופן משמעותי בליבת חופש הביטוי באינטרנט – האנונימיות. זאת בניגוד להסדר לחשיפת פרטים בגין פגיעה בזכות יוצרים, בפרטיות או בהטרדה מינית, שההשפעה שלהן על חופש ביטוי פחותה. ההבדל בין לשון הרע לעוולות האחרות נובע בין היתר מההגדרה של 'לשון הרע' בחוק, הגדרה שהיא רחבה מאד וכוללת, וממבנה החוק, השם את הדגש בדיון המשפטי על ההגנות הקבועות בו ולא על הוכחת עצם קיומה של העוולה. אך לאחרונה העביר שופט בית המשפט העליון סולברג ביקורת על השימוש לרעה בהליכים לפי החוק והגדירם כתביעות השתקה.¹⁰

³ סעיף 160 לחוק זכות יוצרים.

⁴ סעיף 160ג(ד) ו-160 לחוק זכות יוצרים.

⁵ סעיף 160ג, 160 ו-160 לחוק זכות יוצרים ותקנות זכות יוצרים (סדרי דין בבקשה לחשיפת זהותו של עושה פעולה בתוכן ברשת תקשורת אלקטרונית), תש"ף-2019.

⁶ לסקירת פסיקות בנושא ראו איגוד האינטרנט הישראלי "אחריות פלטפורמות דיגיטליות לספק לנפגע פרטי משתמש על חשבון פוגע – מגמות בפסיקה הישראלית" (15.10.2024) ([קישור](#)).

⁷ ת"א 16009-03-23 אלצאנע נ' Ltd. Pte T.

⁸ ת"א 36488-02-21 לירום סנדה חברת עו"ד נ' פייסבוק ישראל בע"מ; ת"א 54560-07-22 להב טוכמן נ' פייסבוק ישראל בע"מ.

⁹ סע"ש (תל אביב-יפו) 31749-02-18 קלאסיק הוטל מנג'מנט נ' ניקיטינה; ת"א 20419-03-21 פלונית נ' אלמוני.

¹⁰ רע"א 1954/24 נתנאל וקנין נ' קיבוץ ניר דוד

7. בשל המורכבות המשפטית הזו, כל חוק שיאפשר חשיפת זהות של מעוול לכאורה בלשון הרע, מחייב הליך זהיר יותר שימנע שימוש בהליך לרעה, לדוגמה לשם תביעות השתקה מצד בעלי כוח. יש לוודא שלא יינתן חופש פעולה רחב מדי למבקשים לחשוף פרטים, דבר שעלול להוביל לפגיעה בעיתונאים, חושפי שחיתויות, וכדומה ולייצר אפקט מצנן על ביטויים לגיטימיים.

8. לעמדתנו, אין מקום לדון בקביעת הסדר ביחס ללשון הרע טרם חשיבה על ההסדר הראוי ביחס להטרדה מינית ופגיעה בפרטיות. לשון הרע, בניגוד להטרדה מינית ופגיעה בפרטיות, היא עוולה שנושאת עמה משמעות פוליטיות ומשפיעה רבות על חופש הביטוי וחופש העיתונות, ומכאן שהדיון בה מורכב יותר.

9. נזכיר את הצעת החוק הפרטית שנוסחה על ידי הקליניקה לזכויות אדם במרחב הסייבר בנושא חשיפת זהותם של מטרידים מינית ברשת תקשורת אלקטרונית אשר הונחה על שולחן הכנסת בידי חברי כנסת ב-10.1.2025.¹¹ אנו סבורים כי העדפת דיונים במסגרת הצעת החוק הזו, הן מבחינת העוולה שהיא שמה במוקד, והן מבחינת המנגנונים המגנים טוב יותר על הזכות לביטוי באנונימיות, תשרת בצורה מיטבית את האינטרס הציבורי. אם תקודם הצעת חוק לשון הרע, יש להגדיר בצורה מפורשת את התנאים שבהם ניתן יהיה לחשוף את זהות המפרסם, בשים לב לקשיים שהועלו לעיל. כך למשל לחייב את המבקש להוכיח קיומו של נזק, להוכיח כי התוכן על פניו אינו חוסה תחת ההגנות של לשון הרע או אינו מהווה זוטי דברים וכדומה.

נשמח לעמוד לרשותכם בכל הבהרה שתידרש. ניתן לפנות אלינו באמצעות הדוא"ל: policy@isoc.org.il.

בברכה ובכבוד רב,

ד"ר אסף וינר סמנכ"ל רגולציה ומדיניות איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)	עו"ד יורם הכהן מנכ"ל איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)	עו"ד דנה יפה מנחה קלינית, הקליניקה לזכויות אדם במרחב הסייבר, האוניברסיטה העברית בירושלים.
---	---	---

** חוות הדעת נכתבה בסיוע הסטודנטים מאור חגיבי ועמלי חביב פרג'ון מהקליניקה לזכויות אדם במרחב הסייבר

¹¹ הצעת חוק למניעת הטרדה מינית (תיקון - חשיפת זהותו של מטריד ברשת תקשורת אלקטרונית), התשפ"ה-2025 (פ/5498/25).